

проведення практичних занять, вважаю за доцільне використовувати в дистанційному навчальному процесі вказаний формат.

1. Освітній омбудсмен України 11.04.2022 р. URL: <https://eo.gov.ua/osvita-v-umovakh-voiennoho-stanu/2022/04/11/>

*Старший викладач кафедри
історії та мовознавства Н. М. Нос
Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)*

ОСВІТА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: РЕАЛІЗАЦІЯ МЕТОДІВ, ФОРМ І ВИДІВ НАВЧАННЯ

Навчальний процес з огляду на постійну зміну сучасних реалій життя зазнає змін та корегувань і вдосконалень. Перехід на дистанційну форму навчання, пошук нових форм та методів, онлайн-платформ для забезпечення якості вищої освіти під час пандемії коронавірусу, нових способів подачі навчального матеріалу в умовах воєнного стану – це нові виклики для усіх педагогів.

Проведення практичних занять з української мови (за професійним спрямуванням) в реаліях війни потребує застосування таких методів навчання як:

- словесні (розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, диспут);
- наочні (ілюстрація, демонстрація);
- практичні (вправи, реферати, практичні роботи) [3, 19].

Особливу увагу слід приділити методам пізнавальної діяльності. Під час воєнного стану в країні увага студентів на онлайн-заняттях може бути розсереджена на різні фактори: нове, ще незвичне середовище, повітряну тривогу, вибухи, повідомлення про небезпеку і т. д. Також нинішня ситуація, здебільшого це ситуація стресу, могла позначитись на здатності студентів засвоювати матеріал. Тому в таких умовах бажано спочатку подати студентам готову інформацію за допомогою розповіді, пояснення, наочності, а потім в процесі заняття додавати елементи інших методів. Необхідно також заздалегідь обговорити зі студентами можливі форми асинхронного навчання та консультацій, тому що не у всіх учасників навчального процесу може бути можливість регулярно відвідувати заняття в Zoom.

На заняттях важливу роль відіграє атмосфера довіри між викладачем та студентами, психологічного комфорту та психологічної підтримки. Врівноваженість та спокійний стан викладача – це шлях до рівноваги студентів, а невеличкі діалоги та жарти під час заняття знижують тривожність і встановлюють комфорт [1, с. 431].

Якщо казати про так зване підлаштування способів та методів навчання до сучасних реалій життя, то, мабуть, зараз саме той час, коли самостійна

робота студентів має бути зведена до мінімуму і більша частина матеріалу подаватися безпосередньо на практичних заняттях.

Отже, «за своїм змістом, формами і методами освіта не є незмінним, закостенілим феноменом, адже вона весь час реагує на нові цивілізаційні виклики, суспільні реалії, враховує тенденції, перспективи розвитку людства, національного буття народу» [2, с. 8].

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: підруч. для студ., аспірантів та молодих викл. вузів. Київ: Либідь, 1998. 557 с.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. Київ: Академвидав., 2004. 352 с.
3. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Київ: Академвидав., 2006. 354 с.

*Канд. істор. наук, доцент кафедри
історії та мовознавства
К. Е. Колесник*

Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ВИХОВНОЇ РОБОТИ В УКРАЇНСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Початок воєнних дій на території України 24 лютого 2022 року завдав значної шкоди організації навчального та виховного процесу в університеті. Керуючись Указом Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року за № 64/2022 [1] та враховуючи лист МОН України «Про організацію освітнього процесу» від 25.02.2022 р. за № 1/3277-22 [2] був прийнятий Наказ ректора від 25 лютого 2022 р. № 25 «Про зміни в організації освітнього процесу в II семестрі», згідно з яким були впроваджені вимушені канікули для учасників освітнього процесу [3]. З 1 квітня 2022 року навчальний процес в університеті був відновлений. Враховуючи особливості воєнного стану і з метою створення безпечного освітнього середовища, навчальний процес проводився повністю в дистанційному форматі.

Відповідно, виховна робота також була повністю переведена в дистанційний формат. З метою інформування студентів про правильне і безпечне поведіння в умовах воєнного стану на сайті університету було розміщено ряд інформаційних матеріалів. В травні 2022 року в дистанційному форматі було проведено зустріч зі студентами фахівця з цивільного захисту Гавази А. О. на тему «Поведіння з вибухонебезпечними предметами».

Внаслідок тривалих вимушених канікул ряд виховних заходів в університеті було скасовано. Навіть відновлення навчального процесу не дало змоги повною мірою виконати план проведення виховної роботи в університеті. Були повністю скасовані виховні розважальні заходи, такі як святковий концерт